

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. De Effectu Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

pus offerat & consecret ad illum statum : ita hoc præceptum obligans homines ad assumendam Religionem Christianam, obligat statim moraliter loquendo, seu obligat, ut non nuncium differatur. Obligatio- nis credendi interiùs mysteriis fidei satis propositis, & quidem sine ulla mora, non feci hic mentionem : eò quòd istius & præ- sentis obligationis non appareat per omnia par ratio.

Dixi, Non potest Baptismus diu differre : quia res ista non consistit in indivisibili. Unde consequenter si parum differat, non statim graviter peccabit. Quando autem dilatio censeatur notabilis, debet prudenter dijudicari spectatis causis occurrentibus. Quæ si rationabiles sint, nullum erit pec- catum aliquantò diutius differre Baptis- mum juxta illarum exigentiam. Quomo- do nonnulli graves & sancti viri, ut *Am- brosius, Nazianzenus, & alii* possent excu- sari, qui Catechumeni & satis instructi di- stulerunt Baptismum per satis longum tem- pus. Nisi quis eos excusare malit per ho- nam fidem aut invincibilem ignorantiam dictæ obligationis tunc eis fortasse non satis notæ aut propositæ.

Contra conclusionem Nonnulli sibi ob- jiciunt, quòd olim potuerit, immo debu- erit Baptismus etiam satis instructorum dif- ferri usque ad Pascha vel Pentecosten, extra quæ tempora, secluso casu necessitatis, non conferebatur Baptismus adultis. Re- spondent autem iidem objicientes, id ho- die non licere, cessante hujusmodi lege. Verum nullatenus id credo : nam etiam hodie deet (ut utar verbis *Rituali Romani Tit. de Bapt. adultorum*) hujusmodi Baptismum ex Apostolico instituto in Sabbato sancto Pascha- tis vel Pentecostes solemniter celebrari ; adeo- que saltem consultum aut licitum est, hoc institutum etiamnum observare : cum non sit ereditibile illud fuisse tale, ut obliga- tione illius cessante dilatio Baptismi usque ad subsequens v. g. Pascha foret repu- gnans præcepto Christi. Quare (inquit *Ritiale Romanum sup.*) si circa hæc tempora Catechumeni sint baptizandi ; in ipsos dies, si nihil impediat, Baptismum differri convenit. Ven- tion si circa, seu post tempus Pentecostes aliqui conversi fuerint, qui ægrè ferant suum Baptis- ma in longum tempus differri, & ad illud festi- nent, instructique ac ritè parati esse noscantur, cuius baptizari possunt. Ubi clarè supponitur Baptismum etiam in casu sufficientis instru- ctionis pati hanc dilationem : immo si bap- tizandi non ægrè ferant nec ita festinent, decentius illum sic differri. Ut proinde hujusmodi dilatio, vel non sit per se nimia, vel certè ei subsit rationalis causa, tum ratione temporis Paschæ & Pentecostes huic mysterio specialiter accommodati, tum ratione majoris solemnitatis, & con- formitatis, instituto Apostolico, indu-

Herinc Sum. Theol. Pars IV.

bè rationabilissimo. Post hæc vidi *Arriga d. 26. num. 36.* censentem conformiter, quòd dilatio unius anni non foret gravis. Ubi etiam rectè addit obligationem non nimi- um differendi injici adultis non potuisse ab Ecclesia ; quæ non habet mandare iis qui foris sunt.

QUÆSTIO. II.

De Effectu Baptismi.

DEO I. Hujus Sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis ante Baptismum commissæ. Ita expressè definit *Florentinum in Decreto Vnio- nis Idem Trident. sess. 5. in Decreto de peccato originali.* Et *sess. 14. cap. 2. docet, Per Bap- tismum Christum induentes, nova prorsus effici- mur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes.*

Patet ex Scriptura, *Ezechielis 36. Effun- dam super vos aquam mundam, & mundabi- mini ab omnibus inquinamentis vestris.* Quod Patres interpretantur de aqua Baptismi. *Ad Titum 3. Salvos nos fecit per lavaerum rege- nerationis. Ad Rom. 8. Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu ; scilicet per Bap- tismum. Ad Ephes. 5. Christus dilexit Ecclesi- am, mundans eam lavaerum aqua in verbo vite ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non ha- bentem maculam aut rugam aut aliquid hujus- modi, sed ut sit sancta & immaculata. Act. 2. monet Petrus, ut baptizetur unusquisque in remissionem peccatorum. Cui consonat Sym- bolum Constantinopolitanum generaliter dicens : Confiteor unum Baptisma in remissionem peccato- rum. Patres vide alibi.*

Ex quibus patet, quàm ineptè Hære- tici dicant peccata in Baptismo verè non remitti, sed solum tegi seu non imputari : quo modo enim homines tunc sunt mudi & immaculati juxta Scripturam, & non potiùs sepulchrum dealbatum intus ple- num sanie & foetore ? Quo modo Ecclesia exhibetur Deo gloriosa, sancta & imma- culata, ante cujus oculos nihil tegi potest, aut aliter imputari, quàm est ? Unde *Trident. sess. 5. cit. dicit anathema asserentibus peccata tantum radi, aut non imputari.*

Ratio fundamentalis est voluntas Chri- sti instituentis, quæ ex Scriptura & tradi- tione constat.

Conclusio est intelligenda per se, scili- cet quando non ponitur obex : si enim de aliquo peccato mortali non adesset dolor debitus, nullum omnino remitteretur : cum unum peccatum mortale non remittatur sine alio, neque etiam venialia sine mor- tali, quando in subjecto simul est aliquod peccatum mortale. Similiter si de aliquo veniali non adsit sufficiens displicentia, ce- teris remissis hoc non dimittetur per Bap- tismum, nisi postmodum ablato obice ad

13.

Baptismus remittit omnem culpam præcedentem.

Nisi ponatur obex, qui etiam impe- dire potest scilicet venialium remissionem.

14.
Attamen
plenarie ad
hanc re-
vivi-
scit Bapti-
smus posi-
ta retracta-
tione

hunc etiam effectum reviviscat. Sicut enim implicatus peccatis mortalibus & venialibus, si indispotus baptizetur, postea reviviscite Baptismo per generalem omnis peccati detestationem remittuntur vi Baptismi præcedentis omnia peccata, tum mortalia, tum venialia, Baptismum præcedentia; sic si sit obex ad remissionem solum venialium, multò magis videtur reviviscere Baptismus ab eorumdem remissionem: ne alioquin Baptismus reviviscens in peccatore vim habeat, etiam in venialia, & non in homine justo.

15.
Sine accessu
novæ gratiæ
Baptismus

Observa tamen, quòd dum Baptismus reviviscit ad remittendum mortalia, conferatur gratia sanctificans Sacramenti; utpote antea non collata. Quando autem reviviscit ad sola venialia remittenda, quæ antea non erant retractata, gratia Sacramenti fuit collata in susceptione, venialia verò ista remittuntur absque collatione novæ gratiæ, intuitu Sacramenti præcedentis seu gratiæ Sacramentalis prius collatæ: quamquam per accidens simul concomitetur infusio gratiæ correspondentis retractationi ipsi, tamquam operi bono hominis justii, & meritorio ex opere operantis.

Porro sicut accedente postea retractatione remittuntur venialia Baptismum præcedentia etiam quoad poenam; sic etiam videntur remitti cum iis morienti ad positionem retractationis in instanti post vitam: qui proinde, si post baptismum non peccasset, non iret ad purgatorium. Immo *Dicasillo d. 2. nu. 173. & 265.* testatur hunc esse communem sensum fidelium.

16.
Baptismus
remittit
omnem po-
enam pro-
priè dictam.

Differentia
inter illam
& penali-
tates hujus
vitiæ.

DICO II. Baptismus cum culpa simul remittit omnem poenam propriè dictam; non verò aufert poenales hujus vitæ. Pro intellectu conclusionis

Notandum in hominibus lapsis esse quosdam defectus ex ipsa natura oriundos, qui etiam essent in homine condito in statu puræ naturæ, quantum ad substantiam & imperfectionem. Hujusmodi sunt passio corporis, dolores, ægriitudines, fames, somes appetitûs sensitivi, mors &c. quibus quia subventum erat per justitiam originalem, & in homine lapsò revixerunt, amissâ per peccatum originali justitiâ, ideo non censentur in ipso merè naturales, sed poenales, & vocantur à Theologis poenales. Alii sunt defectus, qui ab extrinseco per Deum homini infliguntur ad satisfaciendum justitiæ vindicativæ, sic ut nullum in ipsa natura hominis habeant fundamentum; v.g. tormenta inferni, poenæ purgatorii &c. Et hi sunt poenæ propriè ac frictè dictæ. Quo notato

17.
Poenam om-
nem remitti
definiunt
Concilia.

Prima pars conclusionis patet ex *Florentino sup.* ubi ait: *Hujus Sacramenti effectus est, remissio omnis poenæ, quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes antequam culpam aliquam committant, statim ad*

regnum calorum & Dei visionem perveniunt. Similiter habet *Trid. sess. 5. can. 5.* ubi de baptizatis dicit: *Innocentes, immaculati, puri, innoxii ac Deo dilecti effecti sunt. &c. ita ut nihil proorsus eos ab ingressu caloremoretur. Indubie autem aliquid eos remoretur, si aliquid poenæ persolvendæ debitores remaneret. Et sess. 6. cap. 14. docet poenam temporalem non totam semper, ut in Baptismo fit, demitti accedentibus ad Sacramentum Poenitentiae. Item sess. 14. cap. 2. & 8.*

Probatur II. ex traditione Ecclesiastica, quam Patribus ostendunt Nonnulli, inter quos *Snarez.* Sed sufficiens ex eo constat, quòd baptizatis numquam, confessis semper, Ecclesia injunxit opera satisfactoria; indubie, quia cederebat baptizatos ob remissionem omnis poenæ nullâ satisfactione indigere, sicut confessi indigent.

Congruentia est, quòd in Baptismo fiat prima condonatio, quæ solet esse liberalior. Deinde in illo Sacramento expressè representatur mors, sepultura & resurrectio Christi: unde congruum erat, ut Christus majorem ei virtutem conferret. Tertio *divine Justitiæ ratio* (inquit *Trid. sess. 14. cap. 8.*) *exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter verò qui semel à peccati & demonis servitute liberati, & accepto Spiritûs sancti dono, scienter templum Dei violare & Spiritum sanctum contristare non formidaverint.* Non fit autem tam adæquata remissio vi justificationis Baptismi præcisè ex natura rei, sed ex liberali, etsi magis congruâ condonatione Dei. Alioquin gratia quæ in Baptismo confertur, est ejusdem rationis cum ea, quæ in Sacramento Poenitentiae: & utrobique potest esse peccatorum ac dispositionis æqualitas; immo in Baptismo dispositio longè minor, & peccata longè plura & majora: & tamen infallibiliter in Baptismo omnia integrè & adæquate remittuntur, non ita in Sacramento Poenitentiae. Statuit itaque Christus cuiuslibet renasci volenti dare semel plenissimum quali jubileum, sic ut vetus Adam totus quoad culpas ac proprium earumdem effectum sepeliatur in aquis per merita suæ amarissimæ passionis ac mortis; at denuò relabenti non tam facile veniam culpæ simul cum poena tribuere.

Secunda pars conclusionis est nimis certa per experientiam: morimur enim omnino, ac fomitem peccati, etsi per gratiam Baptismi non nihil minuatur, inviti sentimus, variisque hujus vitæ calamitatibus indes subijcitur. Cujus rei variæ à sanctis Patribus assignantur rationes. Prima, ut poenales patienter tolerando habereamus materiam meriti & exercendæ virtutis: nam juxta Apostolum 2. ad Cor. 12. *Virtus in infirmitate perficitur.* Secunda, ut ex nostræ naturæ subjectione ac dejectione profun-

profundius humiliaremur, & appareret quantum divina gratia indigeamus. Tertia, ut homo circumferendo lapsus sui testimonium magis agnosceret beneficium redemptoris. Vide *D. Thomam* q. 69. a. 3. & *Suarez* ibidem in Commentario.

QUAESTIO III.

De Ceremoniis Baptismi.

O LIM duobus tantum anni temporibus, scilicet in Paschate & Pentecoste Baptismus conferri consueverat: quibus diebus baptismalis fontis aqua rite consecratur. Immo alio tempore conferri prohibebatur extra casum necessitatis, ut patet ex c. *Non ratione* 1. & c. *Duo tempora* 12. de *Consecr. dist. 4.* Quem ritum ex Apostolico provenire instituto indicat *Rituale Romanum Tit. de Baptismo adultorum.* Quod intellige de adultis: nam parvulis Ecclesia Romana semper conferebat; et si alibi, signanter in Gallia, citra necessitatem non conferretur etiam parvulis extra duo anni tempora. Quamvis autem hic mos quoad obligationem exoleverit: nihilominus, juxta *Rituale Romanum Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum*, illum quantum fieri commode potest, in adultis baptizandis, nisi vita periculum imminet, retineri debet, aut certe non omnino praetermitti, praecipue in *Metropolitans aut Cathedralibus Ecclesiis.*

Solent autem istis temporibus conferri Baptismus cum magna solemnitate & variis ritibus seu ceremoniis, partim praecedentibus, partim comitantibus, partim consequentibus Baptismum. Et in primis Baptismus necessario praecedebat Catechismus. Substantialis quidem, consistens in sufficienti instructione & doctrina rerum fidei, est necessarius velut natura rei, supposita institutione & sine Baptismo, ad convenientem ejusdem usum. Ceremonialis autem requirebatur ex instituto Ecclesiae, consistens in quodam speciali modo & ordine ab Ecclesia instituto in Catechumenorum instructione & praeparatione ad Baptismum.

In primis autem quicumque volentes animum fidei Christianae applicare catechizandis aggregabantur in ordine ad audiendas res fidei; generali nomine dicebantur Catechumeni. Quorum duo erant genera. Unum illorum, qui necdum Baptismum petierant; & hi vocabantur Auditores seu audientes. Alterum eorum, qui jam Baptismum petierant; & hi vocabantur Competentes, quasi Baptismum cum aliis petentes, autem in Lecti, scilicet ex ceteris.

Secundo instituebatur scrutinium, id est examen, quo explorabantur animi penitentium circa fidei firmitatem, idque divertitur odere & frequenter: nempe septies, ut

Henricus Sum. Theol. Pars IV.

habet *Bellarmin. l. 1. de Bapt. c. 25.* Praecipuum erat tertium scrutinium, quod fiebat feria quarta post Dominicam quartam Quadragesimae. Tertia ceremonia erat abrenuntiatio Satanæ, quæ sæpè fiebat tempore scrutinii. Ejus formam tradit *Clemens Romanus l. 7. consil. c. 42.* Quarta erat fidei professio, quæ tum tempore scrutinii, tum tempore Baptismi fiebat Symboli recitatione. Quinta, signum crucis fronti & pectori Catechumeni impressum. Sexta, exorcismus, id est, adjuratio dæmonis certis precibus facta; ut recedat ab homine baptizando. Septima, exsufflatio ipsi exorcismo annexa. De qua *August. lib. 6. contra Jul. cap. 5.* inde probans contra eundem esse peccatum originale in parvulis non baptizatis, ait: *Id tu commemorare timuisti, tamquam ipse ab orbe toto exsufflandus esses, si huic exsufflationi, quæ princeps mundi à parvulis ejicitur foras, contradicere voluisses.* Octava, gustatio salis quod Catechumenis dabatur gustandum in signum cælestis prudentiæ & sapientiæ, quam tunc Catechumeni debebant gustare; & addiscere. Illius meminit *Carthaginense III. c. 5.* Nona, tactus narium & aurium cum saliva ad exemplum Christi *Matth. 7.* tactus aurium ut aperirentur aures (inquit *Ambrosius l. 1. de Sacram. cap. 1.*) ad sermonem & ad eloquium Sacerdotis: narium ut baptizandus bonum odorem accipiat vitæ æternæ. Decima, impositio manuum cum benedictione sacerdotali, ad exemplum Christi, qui *Matth. 19.* legitur parvulis manus imposuisse. Undecima, unctio, quæ Catechumenus oleo benedicto ungebatur in scapulis & pectore. Duodecima, abstinencia à vino & carnibus, ut animi Catechumenorum disponerentur ad dignius suscipiendum Sacramentum, de quo *Carthaginense IV. can. 85.*

De his ceremoniis latius videri possunt, *Rabanus l. 1. de instit. Clericorum*, *Bellarminus sup.* & alii, qui singulas auctoritate Patrum stabiliunt.

Inter ceremonias Baptismum concomitantes prima est, quod debeat conferri in locis ad hoc consecratis, quæ antiquitus erant à templo distincta, & vocabantur baptisteria; jam verò intra templum aliquis ad hoc solet designari locus, Vide *Clem. Vnic. de Baptismo.* Ubi tamen excipitur casus necessitatis, in quo proles sine periculo non potest ad Ecclesiam deferri. Excipiuntur ibidem filii Regum & Principum; intellige juxta *Glossam* & alios superiorum, qui videlicet nulli alteri subiecti sunt: quamvis Nonnulli idem extendant etiam ad alios eminentes Principes; et si alteri subiectos. Et in *Rituale Romano Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum* generaliter excipiuntur filii Regum & Principum magnorum, id ipsis ita depositibus. Secunda est, quod Baptismus conferatur

23.
Ceremonia
Baptismi
concomitante
105.